

واکنش

بازنمایی کنش جمعی درباره یک اتفاق

امیرحسین جلالی
روایت‌پرداز شک

• کنش و همدلی مردم نسبت به بازگویی ماجرای یک بازیگر همچنان نمی‌تواند خوش‌بینانه باشد اما می‌شود برای آینده این بازیمایی امیدوار بود. شاید در آینده بشود الگوهای درستی را نسبت به اتفاق‌های مشابه پیش‌روی شهروندان قرار داد. درعین‌حال تحلیل‌مس می‌تواند دو وجه بدبینانه و خوش‌بینانه داشته باشد.

موج‌های مختلفی سوار بر رفتار جامعه است؛ اگر بخواهیم این رفتارها را مطالعه کنیم، می‌بینیم که بخش زیادی تمایل به رفتار هیجانی و همسویی با مد و رفتارهای توده‌وار دارند و به‌دنبال پیوستن به موجی هستند که ایجاد می‌شود. در زمانی میل سیری‌ناپذیری به کنج‌گاو در حریم شخصی و در حقیقت سربریدن در خلوت آدم‌ها عادی می‌شود و همه می‌خواهند از آن اتفاق سر دربیاورند و در زمانی دیگر به آدم‌ها اعتماد نمی‌کنند و تصور می‌کنند که چه ظلمی رخ داده است. در اینجا فضل اجتماعی نیست که یک روزنامه‌نگار ۱۳ سال پیش آن فیلم را ندیده باشد و منت بگذارد که ندیده اما وظیفه شهروندی است که نبیند و این‌گونه لباس فضل پوشاندن بر مسائل چندان راهگشا نیست.

این نوع برخوردها مانع از ایجاد فرصت بازاندیشی درباره اتفاق‌ها خواهد شد و انگار که در سرزمینی دیگر یا در زمانه‌ای دیگر است. می‌توان از تمام این اتفاق‌ها درس گرفت و با مرور این نوع تجربه‌ها، ضمن گذرکردن از آن، به یک ولایت اخلاقی رسید.

اکنون عده‌ای با ایشان همراهی می‌کنند، چون او را زخم‌خورده می‌بینند و ما وقتی کسی قربانی باشد، نسبت به او تمایل نشان می‌دهیم و آن موقع که هیجان‌زده آن سی‌دی و اتفاق بودند، طور دیگر برخورد می‌کردند. چنین است که جامعه احساس زخم‌خوردگی می‌کند، چون زنی می‌گوید که صدایش به جایی نرسیده و موجی در جامعه شکل گرفته که در آن، احساس همدلی جامعه با زن آسیب‌دیده بروز می‌کند، اما مشکلات به شکل خودش همچنان باقی مانده است.

وجه مثبتی هم وجود دارد؛ می‌توان این ماجرا را به فال نیک گرفت، هرچند جنبه‌های منفی این

رفتار، با ذوق‌زدگی بزرگ قابل تغییر نیست اما می‌توان پرسید هر رفتاری که رخ داده، جامعه دارد آن را محکوم می‌کند که چرا پیش آمده است؟ از آنجا که ما پیشینه چنین رفتارهایی را نداشته‌ایم، اینها تبدیل به خاطره جمعی می‌شود و برای مردم الگوی رفتاری خواهد شد.

جامعه با این ویژگی‌های مثبت پیش خواهد رفت که اگر هم در مواجهه با مواردی نظیر این اتفاق همدلی نمی‌کند، باید از خودش سوآلی بکند. این‌گونه می‌توانیم از رفتار یک وجهی و هیجانی خویش آگاه شویم و اینکه تابع همین مد و توده‌ای رفتارکردن بوده‌ایم.

در اینجا رسانه‌ها به‌جای آنکه اسیر مد و جو بشوند یا اینکه صرفاً یک مشاهده‌کننده بی‌طرف و به معنایی بی‌نظر، خودشان را نشان دهند، قاعداً باید ببینند داستان چه بوده و چه شده و در آن زمان چه راهی را طی کرده‌ایم. واقعیت این است که ما دچار فقر نظر و فقر منابع هستیم و کمی اینها به ما سرنخی نمی‌دهد که ببینیم جامعه چه تغییراتی کرده است و باید فارغ از کلیشه‌ها و کلی‌گویی‌ها این امکان و این شهامت وجود داشته باشد و رسانه درهرحال باید یک کام از جامعه پیش باشد هم از افکار عمومی جلوتر باشد و هم بتواند تصویر کلی‌تری به‌لحاظ مستندبودن ارائه دهد. در اینجا می‌توان همچنان که سال‌ها پیش یاهو به نوجوانان درباره گذاشتن هر نوع پستی در فضای مجازی توصیه‌ای ساده کرد، باید به مردم گفت پیش از بروز هر رفتاری دقایقی درباره آن فکر کنند.

در نهایت مردم به‌تدریج باور می‌کنند که نمی‌شود برای هر کنش اجتماعی رفتاری نشان داد و نمی‌شود درباره چیزهای مختلف هم نظر داد. قبل از ورود به هر موج و جریانی، یک دقیقه، یک روز و دقایقی به خودمان وقت بدهیم و کمک کنیم که رفتار درست‌تری انجام دهیم. البته به‌عنوان یک شهروند باید برای همگان حریم قائل بشویم.

روزنامه شتر

www.sharghdaily.ir

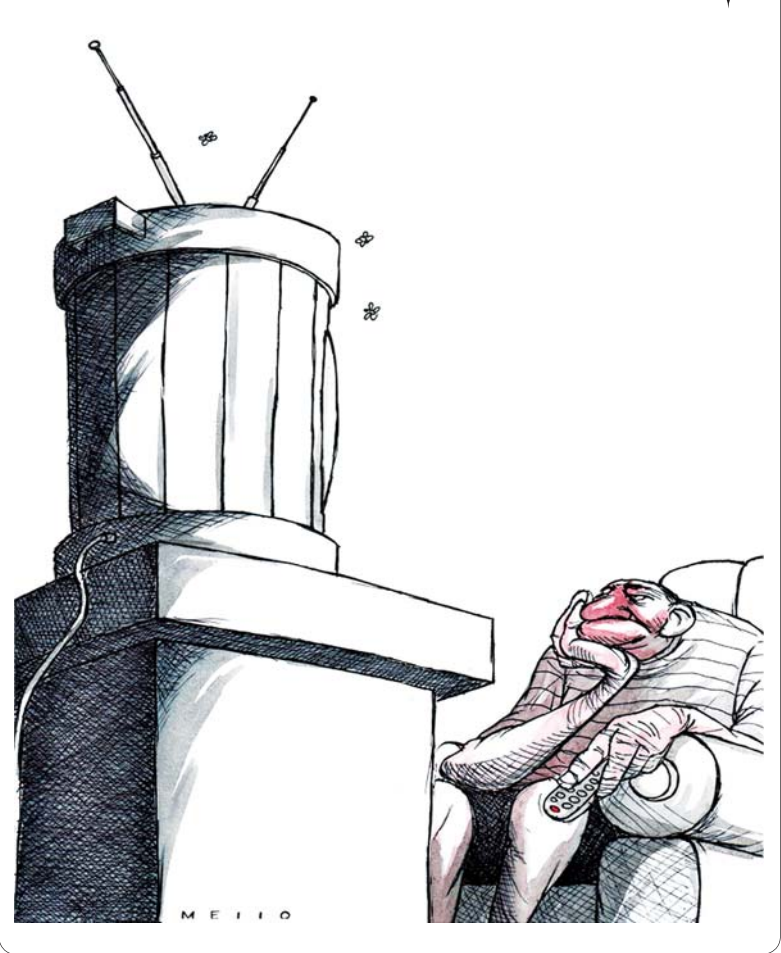
چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۸ • ۲۱ ربیع‌الثانی ۱۴۴۱ • ۱۸ دسامبر ۲۰۱۹ • سال هفدهم • شماره ۳۶۰۰ • ۱۶ صفحه اذان ظهر تهران ۱۲:۰۱ • اذان مغرب ۱۷:۱۳ • اذان صبح فردا ۵:۳۹ • طلوع آفتاب ۷:۰۹

روزنامه‌فردا

fardashargh@gmail.com

کارتون خواب

سیلوانو ملو

زنان

کلبه‌هایی برای تحقیر

سی‌ان‌ان: تحقیقی نشان می‌دهد که تقریباً از هر ۱۰ دختر نیالی ، هشت نفر درگیر کلبه‌های مخصوص زمان قاعدگی هستند؛ کلبه‌هایی که بیش از دو سال است استفاده از آنها ممنوع شده اما هنوز و طبق عرف، استفاده از آنها رایج است. این تحقیق در منطقه‌ای از میانه غربی نپال انجام شده است. این رسم غیرقانونی معروف به «چائوپادی»، از تابوی قرن‌های پیش هندو ناشی می‌شود که زنان و دختران را در دوران قاعدگی نجس می‌دانند. هنگامی که زنان در این دوره‌ها قرار دارند، با ممنوعیت انجام بسیاری از فعالیت‌های روزمره مواجه هستند و اغلب باید در داخل این کلبه‌های مخصوص بمانند.

آنها ناگزیرند شب را در این کلبه‌ها سرکنند. این رفتار در سال ۲۰۱۸ پس از یک‌سری مرگ‌ومیرها که بازتاب گسترده‌ای پیدا کرد، جرم شمرده شد. اما طبق این مطالعه این تابو در عرف مردمان این منطقه همچنان باقی مانده و این رفتار با زنان و دختران ادامه دارد. محققان دانشگاه بت بریتانیا و سازمان غیرانتفاعی محلی به بررسی نوع رفتار با ۴۰۰ زن و دختر در استان کارنالی در نپال پرداختند. این مطالعه نشان داد ۷۷ درصد دختران مورد بررسی، ناگزیر از این نوع زندگی شده‌اند هرچند سطح رفتار با آنان فرق داشته است؛ مثلاً دختران خانواده‌های شهری و مرفه کمتر مجبور به این رفتار شده‌اند اما ۶۶ درصد دختران که در طبقات دیگر اجتماعی زندگی می‌کردند مجبور به تحمل این رفتار بودند. بیشتر دختران در مدت حضور خود در کلبه‌ها به آب و صابون دسترسی داشتند که این امر باعث می‌شد رعایت بهداشت برایشان آسان‌تر باشد. جنیفر تامسون یکی از محققان این مطالعه، در گزارشی که ارائه داد گفت: «زنان و دخترانی که با آنها صحبت می‌کردیم از مارها و حیواناتی که شب‌ها به سراغشان می‌آمدند هراس داشتند و همچنین می‌ترسیدند مورد حمله افراد غریبه قرار گیرند. در واقع حتی اگر آنها این رفتار را به طور مستقیم تجربه نکرده بودند اما تحت فشار روانی عرف قرار داشتند. شاید کلبه‌های قاعدگی نپال ممنوع شده باشد اما ننگ آن همچنان روی دختران و زنان به طور کشنده

انسان تغییر می‌کند. انگیزه‌های انسانی گاه ساده و گاه پیچیده هستند. موقعیت‌های مختلف سبب تغییر رفتار انسان‌ها می‌شود. اما همه این واقعیت‌ها سبب نمی‌شود رفتار آنگ سان سوچی پس از رسیدن به قدرت مرا به تعجب واندارد؛ رفتاری که هر لحظه شگفت‌انگیزتر می‌شود. آنگ سان سوچی خود شخصاً در دادگاه لاهه حضور یافت تا از فجایع ارتش یرمه علیه مسلمانان روهینگیا دفاع کند. شاید این اولین‌باری باشد که یک برنده جایزه نوبل صلح در دادگاه حاضر می‌شود تا از یک نسل‌کشی دفاع کند. چنین چیزی غیرقابل باور است. از نظر من، همواره دفاع از صلح و آزادی انسان‌ها، روح انسان را صیقل می‌دهد تا آنجا که دیگر نتواند جور دیگری فکر کند. زمانی در استکهلم به دیدن موزه نوبل رفتم. آن زمان نمایشگاه ویژه این موزه بسیار جالب، به مارتین لوترکینگ اختصاص داده شده بود. عکس‌ها، فیلم‌ها، سخنرانی‌ها و نوشته‌های او همه و همه نشان می‌داد که یک انسان چگونه از انگیزه‌های به حبس‌کشنده درونی، آزاد شده و جان خود را فدای آرمان‌های آزادی‌خواهانه خود می‌کند. برای مدت‌ها

عبدالرضا ناصر مقدسی
متخصص مغز و اعصاب

باور داشتم همه کسانی که این راه را می‌روند، چنان صیقل می‌خورند که نمی‌توانند بد باشند. نمی‌توانند ظلمی را به کسی روا دارند. اما انگار اشتباه می‌کردم. از زمانی که سوچی در حبس خانگی بود، با علاقه تمام اخبار مربوط به او را دنبال می‌کردم. فیلم «لیدی» ساخته تحسین‌برانگیز لوک بسون درباره او را بارها دیده‌ام. نطق او هنگام دریافت جایزه صلح نوبل آن هم سال‌ها پس از اعطای جایزه به او را بارها گوش داده‌ام. اما وقتی که به قدرت رسید، ناگهان دیدم انسان چگونه می‌تواند عوض شود. چگونه می‌تواند بایدها و نبایدهای خود را فراموش کند. او برای اینکه در قدرت بماند، چشم روی کشتار فجیع مسلمانان روهینگیا از سوی ارتشیان میانمار بست؛ آن هم زمانی که در قدرت بود و می‌توانست مانع این کار شود و

حالا با حضور در دادگاه لاهه عملاً نشان داد که انگار جان آدمیان در برابر حفظ قدرت هیچ ارزشی ندارد؛ داستانی که متأسفانه در تاریخ بارها و بارها تکرار شده و ما هم شنیده و دیده‌ایم. جالب است که آنگ سان سوچی در این دادگاه از یک ادبیات تکراری استفاده کرد و گفت کار ارتش میانمار در استان راخین یک عملیات ضدتروریستی بوده است. فقط کسی که دستش به خون آلوده باشد، می‌تواند این‌گونه جای مظلوم و ظالم را عوض کند. او از ارتشی این‌گونه دفاع کرد که مدت‌ها او را در حبس خانگی نگه داشته بود. بی‌شک سوچی با این کار موقعیت خود را در داخل میانمار محکم‌تر کرد، اما او نیز در ردیف بی‌شمار سیاست‌مدارانی قرار گرفت که برای ماندن در قدرت از هر اقدامی فروگذار نمی‌کنند.

یک عکس

اشک‌های یک سرباز

و الان دارد می‌رود که جسدش را بیابور. بالاروی سختی بود ولی به‌هرحال به آنجا رسیدیم و این جوان که از عشاری کنگاور و جزء نیروی سپاه پاسداران بود، اولین کاری که کرد بالای جسد برادرش رفت و دستمال را از صورتش کنار زد، نگاهی کرد و بعد به‌تدریج اشک‌هایش جاری شد. من حدود یک حلقه عکس گرفتم چون یک نفر دیگر کمی آن طرف‌تر در کنارش نشسته بود و فکر می‌کرد که عکس یادگاری است و مدام سرش را در کادرم می‌آورد. بالاخره در فریم‌های ۳۵، ۳۶ موفق شدم که او را از زاویه‌ای بگیرم که او دیگر در کادر نباشد؛ در این زمان این سرباز اشکش کاملاً جاری شده بود و اندوه در صورتش نقش بسته بود.

بعد از گرفتن این عکس‌ها، سپاه‌های می‌خواستند که یک جسد دیگر را هم که کمی جلوتر بود، پابین ببرند. در ارتفاع روبه‌رو نیروهای عراقی در فاصله نزدیکی بودند که مرتب داشتند شلیک می‌کردند. بعد گروه عملیات خود را شروع کردند و با سیم و طنابی که به پای آن شهید بسته بودند، او را آرام‌آرام جلو کشیدند. عراقی‌ها هم مدام خمپاره به سوی ما شلیک می‌کردند. بعد از پایان آتش، دیگر کاملاً تاریک شده بود و حالا از این نقطه باید جسد‌ها را به پایین می‌بردند. آنها دو اسلحه ژ- سه را با یک چوب -دقیقا یادم نیست- به حالت برانکارد درآوردند و جسد را روی آن گذاشتند. ما چهار نفر بودیم و روانه پایین شدیم، چون کاملاً تاریک بود، وسط راه گم شدیم. من به آنها گفتم که از جابجیان اصلاً تکان نخوریم تا دیگران ما را پیدا کنند. همین کار را هم کردیم. تا اینکه آنها ما را یافتند و به پایین کوه رسیدیم. چون دیروقت شده بود، شب را در منزلی در همان‌جا سکنی گزیدیم.

۴- این داستان عکس این سرباز گریان بود که من در روز چهارم موفق شدم به ثبت برسانم که حالا سال‌هاست جزء عکس‌های کلاسیک جنگ به‌ویژه جنگ ایران و عراق شده است. این عکس زمانی که روی جلد کتاب چاپ شد، رئیس‌جمهور بنی‌صدر بود اما بعدها در زمان ریاست‌جمهوری شهید رجایی، ایشان گفتند که این عکس درواقع این صورت و حالت اندوه سرباز نشان می‌دهد که بر او جنگی تحمیل شده است.

در جست‌وجوی آرامش

سال دشوار در راه است

• کمک‌کنندگان بین‌المللی هر سال مبالغ بیشتری به درخواست‌های درون‌کارگزاری اختصاص می‌دهند، اما نیازها همواره جلوتر از سرمایه‌ها هستند.
• مردم بیشتری در ۲۰۱۹ از تعداد پیش‌بینی شده، به کمک‌های انسان‌دوستانه نیاز پیدا کردند، دلیل عمده آن جنگ و حوادث طبیعی بود. کمک‌کنندگان، سخاوتمندانه ۱۶ میلیارد دلار در پاسخ به درخواست‌های درون‌کارگزاری در فاصله ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۹ را به ثبت رساندند. در ۲۲ کشوری که اطلاعات آنان در دست است، گروه‌های امدادی به ۶۴ درصد افراد موضوع دریافت کمک از خلال برنامه‌های پاسخ‌گویی انسان‌دوستانه، امداد‌رسانی کرده‌اند اما دست‌اندرکاران در فراخوانی درخواست کردند باید همه با هم به‌پا خیزیم، با حقایق روبه‌رو شویم و گذشته را جبران کنیم.

سازمان ملل درصدد است برای بهبود زندگی ۱۰۹ میلیون نفر از ساکنان زمین درخواست کمک مالی و سرمایه‌گذاری کند.

بررسی جهانی انسان‌دوستانه ۲۰۲۰ برنامه‌هایی برای کمک به ۱۰۹ میلیون نفر از آسیب‌پذیرترین اقشار درگیر در بحران‌های انسان‌دوستانه در سراسر جهان است که هم‌زمان در پنج شهر رونمایی می‌شود: ژنو، برلین، بروکسل، لندن و واشنگتن.
• از هر ۴۵ انسان روی کره زمین یک نفر نیازمند غذا، سریناه، مراقبت‌های درمانی، آموزش‌های فوری‌تری، حفاظت یا دیگر کمک‌های اساسی است.
• رنج‌های انسانی و بحران‌ها مردم را در ۵۳ کشور از افغانستان تا زامبیا درگیر کرده است.
• نمودارهای مقایسه‌ای نشان می‌دهند تعداد مردم